

Scheveningen, 5 juli 2022

Excellenties, geachte aanwezigen,

140 jaar geleden voer Zr.Ms. Adder 's avonds van Amsterdam via IJmuiden naar Hellevoetsluis voor de zomermanoeuvres. Oefenen of gereedstellen zouden we het nu noemen.

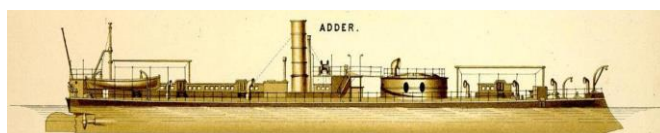
Het werd een noodlottige dag, waarbij zonen, vaders, vrienden het leven lieten. Militairen ook, die het land dienden. Terugkijkend naar deze dag zijn heb ik veel vragen:

- Wat ging er door de hoofden van deze mannen in de momenten voordat de Adder zonk?
- Angst, een bonzend hart, zweet dat uitbreekt ondanks de kou, misschien wel steeds meer paniek – velen hadden al zwemgordels om.
- De ramp kwam niet onverwacht, ze waren naar alle waarschijnlijkheid al uren aan het vechten tegen de elementen.
- En vermoedelijk ook tegen het slecht manoeuvrerende schip dat hen juist de veiligheid had moeten bieden tegen de vijandige zee. Maar dat niet deed. Zelfs kleinere golven sloegen al over het boord.
- Wat waren de ideeën van de Luitenant-ter-zee 'Simon van der Aa' om zijn bemanning te redden?

Bij een ramp is er nooit maar één oorzaak. Er zijn er altijd meer. Met een slecht manoeuvrerend schip – zelfs op binnenwateren - kwamen ze in een storm op open zee. Was er vervolgens sprake van fouten van de bemanning of van technisch falen? We weten niet wat het schip uiteindelijk fataal werd. Had vervolgens eerder hulp kunnen komen?

Wat er op deze dag gebeurde was een ramp, voor de opvarenden en voor de nabestaanden. De verantwoordelijkheid voor de ramp werd in het onderzoeksrapport nota bene afgewenteld op de omgekomen bemanningsleden. Zo dreigde een dure les te worden genegeerd.

Maar het tegendeel werd waar, uit de ramp kwam iets goeds voort. Officieren richtten twee waardevolle instituten op die veiligheid op zee en de waarde van een slagvaardige marine uitdragen.

Zo werd het debat hierover geïnstitutionaliseerd. Dat is - indirect - van grote waarde voor de kwaliteit van het materieel. En het heeft direct waarde voor de bewustwording dat de zee voor Nederland van groot strategisch belang is. Voor onze veiligheid en welvaart.

Dat belang van de zee voor Nederland, diende de Adder 140 jaar geleden. Dat doet marine nog steeds. Het dreigingsbeeld wordt daarbij complexer, de instabiliteit neemt toe. De oorlog in Oekraïne onderstreept dat op pijnlijke wijze.

Die oorlog maakt ook weer duidelijk dat we gezamenlijk moeten optrekken met onze veiligheidspartners, de NAVO en de EU. Defensie staat dus voor een grote opdracht en moet én gaat investeren in meer gevechtskracht en een grotere wendbaarheid. Voor een sterker Nederland, voor een veiliger Europa.

De samenwerking met kennisinstututen, het bedrijfsleven en andere veiligheidspartners is daarbij onmisbaar. Voor de bouw van de beste schepen, om de missie succesvol te maken.

Kennis en innovatie zijn randvoorwaardelijk om niet de fouten uit het verleden te herhalen. Om de schepen veiliger en effectiever te maken, ook voor de toekomst. Bijvoorbeeld met klimaatneutrale technologie voor de voortstuwing, met veelzijdiger ontwerpen en door gebruik van nieuwe materialen en betere sensoren die het informatiegestuurd optreden op een hoger niveau brengen.

De marine draagt hieraan bij met kennis en ervaring, opgebouwd met geleerde lessen van incidenten, missies en conflicten.

Die kennis zit in onze mensen. En onze kracht zit in onze mensen. Zij staan altijd voor ons klaar; in Nederland en overal in de wereld, waar en wanneer dat van hen wordt gevraagd. Net als de bemanning van de Adder, 140 jaar geleden. Ook zij verdienen modern materieel om veilig hun werk te doen, maar hadden dat niet.

Daarom is het goed dat we hier zijn. Om ons bewust te zijn van de les die deze ramp ons leert. Uit respect voor de Adder.

En om herhaling te voorkomen, uit respect voor de bemanning van de Adder.

